

המגמה נמשכת: מדינה פרו-רוסית נוספת מפנה את גבה לפוטין

written by יוסף רוזן | 10.11.2024

מאיה סנדו, נשיאת מולדובה ניצחה בסיבוב השני של הבחירות לנשיאות את המועמד הפרו-רוסי, ותתחיל קדנציה שנייה במדינה הענייה באירופה, השואפת להתנתק מהשפעתה של רוסיה ולקדם אינטגרציה עם האיחוד האירופי.

למעשה, סנדו הובילה שתי הצבעות משמעותיות: הבחירות לנשיאות בהן קיבלה רק 42% תמיכה בסיבוב הראשון, אך סיימה עם כ-55% מהקולות בסיבוב השני. במקביל, סנדו יזמה משאל עם בנוגע לאינטגרציה עם הא"א, אך התמיכה באינטגרציה זו הייתה רק 50.35%.

על אף שתוצאות אלה מאכזבות, ונוצר הרושם כי סנדו לא סחפה אחריה את הציבור, יש לקחת בחשבון שבשתי ההצבעות הייתה מעורבות זרה לשיבוש הבחירות. מנגד, למרות כישלון הגורמים הפרו-רוסים לזכות בהצבעות, עצם הצגת פיצול כה גדול בציבור המולדובני, מעביר מסר לאיחוד האירופי שמשרת את האינטרס הרוסי, והוא שמולדובה עדיין לא מוכנה לאינטגרציה עם אירופה.

יוזכר כי מולדובה הגישה בקשה להצטרף לאיחוד האירופי לאחר הפלישה הרוסית לאוקראינה ומשא ומתן בנושא כבר החל. אך מדובר בתהליך ארוך שכן מולדובה צריכה ליישם צעדים הכרחיים לחיזוק הדמוקרטיה ומערכת המשפט, שני תחומים שבהם רוסיה תפעל לערעור יציבות המדינה, ומניעת התקרבות לאירופה.

מעבר לכך, סנדו ניצבת בפני שורה של אתגרים מורכבים. פוליטית, כנשיאה האמצעים שברשותה מוגבלים, והפרלמנט במולדובה, המובל היום על ידי מפלגת הסולידריות שהיא הקימה, יעמוד בפני בחירה ביולי 2025, חשוף למהלכים נוספים להשפעה על תוצאות הבחירות.

כלכלית, מולדובה תלויה ביבוא אנרגיה דרך אוקראינה, ופגיעה בפני שינויים אקלימיים הגורמים לתנודות דרמטיות בביקוש לאנרגיה. לצד זאת, הסיכון הגובר מכיוון רוסיה והמשך המלחמה באוקראינה, מונעים מחברות זרות לפעול במולדובה. אולם, יש גם כשלים מבניים ² מולדובה מדינה קטנה עם אוכלוסייה של 2.4 מיליון איש, אך רק 57% עירוניים, והאחרים אינם מקבלים גישה מספקת להשכלה ותעסוקה. אלה משתקפים בתמ"ג לנפש שעומד על 6,381 אירו בלבד וצמיחה ב-2023 של 0.8% בלבד (לשם השוואה, בולגריה ורומניה שהינן העניות ביותר בא"א עם 14,600 ו-17,030 אירו בהתאמה).

ברקע, ישנן גם סוגיות הריבונות בהקשר לחבל הבדלני טרנסניסטריה. החבל אינו מוכר כמדינה עצמאית, אף לא על ידי הרוסים, אך נאמן לקרמלין שגם מחזיק כוח של כ-1,500 חיילים בשטחו.

החבל, מהווה איום תמידי על השלטון בקישנייב, שכן בדומה לחצי האי קרים ומזרח אוקראינה, עלול לשמש כתירוץ עבור רוסיה לפלוש למולדובה ולספחה, בטרם זו תשתלב בא"א.

הבחישה הרוסית במולדובה, רחבה וותיקה. על פי הרשויות במולדובה, המעורבות הרוסית כוללת מאמצי השפעה, דיסאינפורמציה, מימון קבוצות פרו-רוסיות, קניית קולות, ואף התראות שווא על מטעני חבלה בקרבה לנקודות הצבעה בחו"ל בכדי למנוע הצבעה (כ-20% מהמצביעים בבחירות במולדובה הם תושבי חו"ל).

יש גם זווית ישראלית, לא מחמיאה במיוחד. המשטרה במולדובה מעריכה כי אילן שור, איש עסקים ופוליטיקאי מולדובני בעל אזרחות ישראלית, עמד מאחורי מבצע מתוחכם לקניית הקולות בשתי ההצבעות שהתקיימו באוקטובר האחרון. לטענתה, במסגרת המבצע שולמו כ-40 מיליון דולר ל-130 אלף איש דרך בנק רוסי תחת סנקציות, וכי שור מופעל במשך שנים רבות על ידי ארגוני הביון הרוסים בכדי לערער את יציבות מולדובה. יוזכר כי על שור נגזרו 15 שנות מאסר בגין מרמה, הלבנת הון, ומעילה בסך כמיליארד אירו מבנקים במולדובה בשנים 2012-2014, סכום שעד היום לא הצליחו להשיב במלואו. שור ניצל אזרחותו הישראלית ונמלט לישראל, אך בהמשך קיבל אזרחות רוסית ועבר לרוסיה.

נוכח המציאות הגאופוליטית הנוכחית, ועל רקע הידידות בין מולדובה לבין ישראל, הרחבת הקשרים בין המדינות, עשויה להניב לצד פירות בילטרליים, גם שיפור במעמדה הבינלאומי של ישראל. לשם כך יש להתמקד בקידום הגנת סייבר, פינטק, וחקלאות, מתוך הכרה באיומים הנשקפים לחוסן הפיננסי של מולדובה; ביסוס דיאלוג אסטרטגי בין המדינות, על בסיס הניסיון הנצבר במולדובה נוכח פשעים כלכליים וההתקפות האיראניות באוקראינה; שיפור השת"פ במישור המשפטי בכדי למנוע הישנות מקרים כמו של שור וניצול לרעה של האזרחות הישראלית על ידי גורמים רוסיים חתרניים, אך גם למניעת מאמצי השפעה זרים.

פורסם במעריב, בתאריך 10.11.2024.

****הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.****